

Sygn. akt III UK 237/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania I. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Szczecinie
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 29 czerwca 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Szczecinie
z dnia 28 maja 2015 r., sygn. akt III AUa 333/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z 28 maja 2015 r. oddalił apelację skarżącej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 3 grudnia 2013 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji pozwanego organu rentowego z 29 sierpnia 2011 r., odmawiającego jej prawa do renty wobec niestwierdzenia niezdolności do pracy. W sprawie opiniowali biegli lekarze, zaś Sądy Okręgowy oraz Apelacyjny decyzję pozwanego uznały za prawidłową.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Pierwszą podstawę łączy się z potrzebą „udzielenia odpowiedzi mającej znaczenie dla rozstrzygnięcia innych spraw z udziałem biegłych sądowych, wynikłej na tle przedmiotowej sprawy, tj.:

- Czy niedopuszczalne jest kwestionowanie przez stronę (składanie zastrzeżeń) do opinii biegłych sądowych, z uwagi na fakt nieposiadania przez nią wymaganych wiadomości specjalnych.

- Czy dopuszczalne jest uchylanie pytań zadawanych biegłemu sądowemu z tego powodu, że osoba zadająca te pytania nie posiada wiedzy specjalnej, którą posiadać może biegły, gdy ocena zasadności tych pytań może wymagać od Sądu posiadania wiedzy specjalnej.

- Czy ujawnienie w toku postępowania wątpliwości odnośnie posiadania przez biegłego określonych umiejętności lub określonej wiedzy specjalnej nie zobowiązuje Sądu do przeprowadzenia z urzędu uzupełniającego dowodu z innych biegłych sądowych tej samej specjalności”.

Skarga jest też oczywiście uzasadniona, „albowiem przytoczone podstawy skargi kasacyjnej oraz ich uzasadnienie wskazują, iż w przedmiotowej sprawie istnieją okoliczności uzasadniające wyrokowanie przez Sąd Najwyższy. Przede wszystkim zaskarżony wyrok mógł zostać wydany w warunkach nieważności postępowania – z naruszeniem art. 379 § 5 k.p.c. Nie jest wymagane, aby związek przyczynowy między naruszeniem przepisów postępowania, a rozstrzygnięciem sprawy w konkretnym przypadku zaistniał, wystarczy bowiem hipotetyczne istnienie tego związku przyczynowego (...). Naruszając przepisy postępowania Sąd Apelacyjny doprowadził do sytuacji, że wnioskodawczyni została pozbawiona możliwości skorzystania z instytucji wytknięcia uchybień procesowych będącej mechanizmem ochrony procesowej stron przed skutkami niewłaściwego kierowania postępowaniem. Mowa tutaj przede wszystkim o art. 162 k.p.c. Nastąpiło również naruszenie zasady kontradyktoryjności, gdyż skarżąca została pozbawiona możliwości zadawania pytań biegłemu sądowemu. W konsekwencji została pozbawiona możliwości uzyskania wiedzy specjalnej z dowodu uzupełniającej opinii biegłego sądowego. Ponadto, Sąd nie przeprowadził z urzędu dowodu z uzupełniającej opinii innego biegłego, gdy w toku rozprawy ujawnił się brak pewnych wiadomości specjalnych po stronie biegłego. Zasadność skargi jest oczywista, gdyż wystąpiły rażące uchybienia w zakresie stosowania prawa, na które skarżąca się powołuje i miały kwalifikowany charakter, ponadto są one widoczne na pierwszy rzut oka, bez potrzeby głębszej analizy, czy

przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Naruszenia przepisów postępowania ponadto miały wpływ na wynik mniejszej sprawy.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Pierwsza podstawa przysądu nie spełnia się jako istotne zagadnienie prawne, gdyż sformułowane kwestie nie mają takiej rangi. Negatywna ocena wynika przede wszystkim z uzasadnienia tej podstawy. Chodzi o to, że opisuje się w nim zarzuty skarżącej mające wskazywać na niewłaściwe procedowanie (prowadzenie postępowania) przez Sąd, jednak nie przedstawia się problemu jurydycznego o większej wadze niż zwykła wykładnia i stosowanie prawa. To co podaje skarżąca w uzasadnieniu podstawy można by badać w ramach drugiej podstawy kasacyjnej, czyli naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Prowadzenie sprawy wymaga określonego porządku, stąd uprawnienie przewodniczącego (sądu) między innymi do uchylenia pytania, jeżeli uzna je za niewłaściwe lub zbyteczne (art. 155 k.p.c.). W ramach kontroli procedowania przez przewodniczącego (sąd) na podstawie drugiej podstawy kasacyjnej, chodziłoby o wskazanie pytania, które zostało uchylone i ocenę czy miało ono wpływ na wynik sprawy. Należy to jednak do kontroli kasacyjnej w ramach drugiej podstawy kasacyjnej, a nie składa się na istotne zagadnienie prawne. Wszak odpowiedź na sformułowane kwestie (pytania) nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa. Nie jest niedopuszczalne kwestionowanie przez stronę (składanie zastrzeżeń) opinii biegłych sądowych, nawet gdy nie posiada wymaganych wiadomości specjalnych. Sąd z kolei suwerennie orzeka, co oznacza, że kontroluje również opinie biegłych. Kontroluje też pytania stron i może je uchylić (wskazany art. 155 k.p.c.). Nie ma natomiast normy (zakazu), że strona nie może zadać biegłemu pytania, jeśli nie posiada wiedzy specjalnej, którą może posiadać biegły. Z uzasadnienia wyroku wynika, że nie o tak kategoryczne stanowisko chodzi, lecz tylko o określoną miarę (proporcję)

w krytyce opinii biegłych przez skarżącą. Stanowisko biegłych było konsekwentne i jednoznaczne. Nie chodziło o zakaz kontroli opinii biegłych, ale o stwierdzenie, że skarżąca w ocenie Sądu nie miała żadnych dowodów, z których wynikałoby, iż sposób przeprowadzenia zadania przez biegłych został wykonany niezgodnie z zasadami sztuki lekarskiej. Jeśli mimo to skarżąca dalej uważa, że istniały wątpliwości do opinii biegłych i że z urzędu należało uzupełnić postępowanie o opinie innych biegłych, to należy to do drugiej podstawy kasacyjnej ewentualnie do ostatniej podstawy przedsądu. Natomiast istotne zagadnienie prawne nie może być redukowane do oceny zastosowania prawa (w tym przypadku procesowego) w konkretnej sprawie, nawet gdy zarzuty kierowane są do prowadzenia sprawy przez Sąd. To co należy do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., ma znaczenie generalne (uniwersalne), czyli nie zamyka się w jednej (konkretnej) sprawie. Nie każdy też problem z wykładnią prawa jest równoznaczny z istotnym zagadnieniem prawnym. Wystarczy wskazać na drugą podstawę przedsądu, czyli z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., która potwierdza, że to co mieści się w granicach zwykłej wykładni nie stanowi podstawy przedsądu, gdyż tę warunkują dopiero poważne wątpliwości w wykładni przepisów lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Innymi słowy istotne zagadnienie prawne to problem jakościowo inny niż tylko poważne wątpliwości w wykładni przepisów, czyli chodzi o problem ważny dla systemu lub dziedziny prawa, opracowany na podstawie analizy prawa, orzecznictwa, a nawet doktryny, po której to wpierw sam skarżący może stwierdzić, że takiej rangi zagadnienie rzeczywiście występuje i dlatego powinno zostać rozpoznane przez Sąd Najwyższy. We wniosku brak jest takiej analizy, co uprawnia do stwierdzenia, że zgłoszone problemy nie wykraczają poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa. Rola Sądu Najwyższego nie może być zredukowana do rozwiązywania ogólnych kasusów. W przeciwnym razie funkcja przedsądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się kolejną (powszechną) instancją (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 lutego 2014 r., I UK 405/13).

Dalszy mankament to brak wskazania przepisu, w którym mają być osadzone problemy prawne (pytania). Wszak wskazanie na konkretny przepis stanowi konieczny punkt wyjścia, które otwiera w ogóle ocenę czy występują problemy prawne, a w tym przypadku aż istotny problem prawny.

Druga podstawa przedsądu, czyli z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie wykazuje, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Ocena ta wynika przede wszystkim z tego, że skarżąca błędnie zakłada, iż podstawy kasacyjne zastępują tę podstawę przedsądu (*„przytoczone podstawy skargi kasacyjnej oraz ich uzasadnienie wskazują, iż w przedmiotowej sprawie istnieją okoliczności uzasadniające wyrokowanie przez Sąd Najwyższy”*). Otóż nie jest to prawidłowe, gdyż na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, lecz tylko wskazaną we wniosku podstawę przedsądu. O ile podstawy kasacyjne mogą uzasadniać uwzględnienie skargi (*a contrario* z art. 398¹⁴ k.p.c.), to w podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. znaczenie ma aż oczywista zasadność naruszenia prawa. Podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania. Stanowią odrębne od podstaw przedsądu elementy skargi (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 398⁹ § 1 w związku z art. 398⁴ § 2 k.p.c.), co oznacza, że nie zastępują podstaw przedsądu ani brakującego ich uzasadnienia. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżąca we wniosku powinna więc samodzielnie wskazać i wykazać takie naruszenie przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest wadliwy i dlatego skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Wniosek tego nie czyni.

Ponadto zbyt ogólny jest zarzut nieważności postępowania odwołujący się do „art. 379 § 5 k.p.c.” (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Jest to względna podstawa nieważności, co oznacza, że każdorazowo podlega badaniu i ocenie czy strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Wniosek nie przedstawia szerzej uzasadnienia zarzutu nieważności. Według podstawy kasacyjnej nieważność postępowania ma wynikać z tego, że *„wnioskodawczyni została pozbawiona możliwości obrony swych praw, co wynikało z niedopuszczenia przez Sąd do zadawania przez wnioskodawczynię istotnych pytań biegłemu sądowemu wynikających z wiedzy specjalnej, jaką powinien posiadać biegły w zakresie umiejętności czytania zapisu obrazu z badania rezonansem magnetycznym, czego skutkiem było oddalenie apelacji i niemożliwość udowodnienia przez wnioskodawczynię istnienia nieprzerwanej częściowej niezdolności do pracy od maja 2011 r.”*. Sytuacja ta nie została jednak pominięta przez Sąd w zaskarżonym

wyroku i okoliczności te na tle szerszego prowadzenia dowodów z opinii biegłych Sąd w określony sposób przedstawił i wyjaśnił. Innymi słowy nie każde procedowanie jest równoznaczne z nieważnością postępowania. W sprawie został zebrany niemały materiał dowodowy i jego kontrola, w tym opinii biegłych, należy do podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. i w tej sprawie nie powoduje nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c. (por. na tle podobnego zarzutu wadliwości postępowania wyroki Sądu Najwyższego z 4 listopada 2015 r., II PK 288/14; z 27 października 2015 r., II PK 267/15; z 3 sierpnia 2007 r., I PK 82/07). Taka sama ocena odnosi się do zarzutu naruszenia art. 162 k.p.c. Chodziłoby o skonkretyzowanie, jakie zastrzeżenia chciałaby wpisać skarżąca do protokołu i czy miałyby wpływ na wynik sprawy. Innymi słowy sformułowana we wniosku podstawa nie podważa samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) ustalenia faktycznego, na którym oparto zaskarżony wyrok, czyli ustalenia braku niezdolności do pracy co najmniej w znacznym stopniu (art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie na etapie przedsądu). Nie można więc stwierdzić, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nie wystarcza hipotetyczne istnienie związku przyczynowego między wskazanymi we wniosku przepisami a rozstrzygnięciem, gdyż nie ma podstaw do przyjęcia nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.) ani oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).